

حیات المتقین

تالیف :

عالم ربّانی مرحوم علامہ محمد باقر مجلسی

بضمیمہ

« مکالمات حسنیہ »

تصحیح : رضا مرندی

حق طبع از روی این نسخه محفوظ است.

انتشارات جمهوری

مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی، ۱۰۳۷ - ۱۱۱۱ ق.
حلیه المتقین / تألیف محمد باقر مجلسی
مکالمات حسینیہ / [ابوالفتوح رازی]؛ تصحیح رضا
مرندی. - تهران: جمهوری، [۱۳۷۷].
۵۷۶ ص

ISBN: 964-6973-16-7

فہرست نویسی بر اساس اطلاعات فیہا (فہرست نویسی
پیش از انتشار).

۱. اخلاق شیعه. ۲. احادیث اخلاقی. ۳. شیعه -- الف.
ابوالفتوح رازی، حسین بن علی، قرن ۶ ق.
مکالمات حسینیہ، ب. مرندی. رضا، ۱۳۲۸ -
مصحح، ج: عنوان، د: عنوان: مکالمات حسینیہ.
۸ ج ۳ / م ۶۵ / ۲۴۷ BP ۶۱ / ۲۹۷
۱۳۷۷

کتابخانه ملی ایران ۱۴۵۴۳ - ۷۷ م

انتشارات جمهوری
(اسدی)

دفتر مرکزی: خ انقلاب، خ شهدای زاهداری، بین فروردین
و فخر رازی، پلاک ۱۹۲، تلفن: ۵۶۲۱۰۸۱۲، تلفکس: ۶۶۲۸۵۱۱۷
فروشگاه: تهران، خ جمهوری اسلامی، مقابل باغ سه‌الوار (صف)
تلفن: ۳۳۱۱۶۰۳۳ - ۳۳۱۳۰۳۹۰

«حلیه المتقین»

مؤلف: علامه محمد باقر مجلسی

• نطخ: جیسی • چاپ اول: پالیز ۱۳۸۴ • تیراژ: ۵۰۰۰ جلد
• حروفچینی: مرندی • چاپ: اومنان

شابک: ۹۶۲-۶۹۷۳-۱۶-۷ ISBN: 964-6973-16-7

قیمت: ۲۲۰۰ تومان (حق چاپ محفوظ است)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ أَنْبِيَائَهُ الْمُرْسَلِينَ بِأَحْسَنِ حَلِيلَةٍ الْمُتَّقِينَ وَبَعَثَ نُحْبَةً أَصْفِيَاءِهِ مُحَمَّدًا ﷺ لِتَتِمَّ مَكَارِمُ أَخْلَاقِ الْمُؤْمِنِينَ وَتُكْمَلَ فِي أَوْصِيَاءِهِ الْمُتَنَبِّحِينَ أَفْضَلَ خِصَالِ النَّبِيِّينَ فَصَلَّوْا اللَّهُ عَلَيْهِ وَ عَلَيْهِمْ عَذَدُ أَنْفَاسِ الْمُسْتَبِحِينَ مِنَ الْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ وَلَقَدْ نَعَى اللَّهُ عَلَى أَعْدَائِهِمْ مِلَاءَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِينَ.

اما بعد، چنین گوید تراب اقدام مؤمنین و خادم طلبه علوم ائمه طاهرين محمد باقر بن محمد تقی خُزُرُهُ اللَّهُ مَعَ مَوَالِيهِ الْمُتَطَهِّرِينَ صَلَّوْا اللَّهُ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ که چون عمده امتیاز بنی نوع انسان از سایر انواع حیوان تَخَلُّقُ به اخلاق حسنه و تزئین به آداب مستحسنه است و به مقتضای حدیث شریف نبوی ﷺ که: يُبْعَثُ لِأَتَمِّهِمْ مَكَارِمُ الْأَخْلَاقِ تمامی آداب پسندیده و جمیع اخلاق حمیده در شرع انور و دین آن حضرت ظاهر و مبین گردیده و چون مختصری از مکارم اخلاق در کتاب عین الحیوة بیان شده بود جمعی از سالکان مسالک سعادت و ناهجان مناہج متابعت اهل بیت رسالت ﷺ از این ذرّه حقیر التماس نمودند که رساله‌ای در بیان محاسن آداب که از طریقه مستقیمه ائمه طاهرين ﷺ به اسانید معتبره به این قلیل البضاعه رسیده باشد بر وجه اختصار تحریر نماید و به جهت نفع عموم، نسبت به اهل این دیار، مضامین اخبار را در لباس لغت فارسی قریب الفهم به جلوه درآورده:

لهذا با ضیق مجال و کثرت اشتغال، رعایت حقوق اخوت ایمانی را لازم دانسته و از مقتضای حدیث: **الَّذَالُ عَلَى الْخَيْرِ كَفَّابِلِهِ** امیدوار گردیده اجابت ملتسمی ایشان نموده و بر چهارده باب و خاتمه مرتب گردانید.

باب اول در آداب لباس پوشیدن.

باب دوم در آداب حلی و زیور پوشیدن و سرمه کشیدن و در آینه نظر کردن و خضاب کردن.

باب سوم در آداب خوردن و آشامیدن.

باب چهارم در فضیلت تزویج و آداب مجامعت و معاشرت زنان و کیفیت تربیت فرزندان و معاشرت ایشان.

باب پنجم در آداب مسواک کردن و ناخن و شارب گرفتن و سر تراشیدن و شانه کردن و امثال اینها.

باب ششم در آداب بوی خوش استعمال کردن و گل خوش بوئیدن و روغن مالیدن.

باب هفتم در آداب حمام رفتن و دارو کشیدن و امثال آن.

باب هشتم در آداب خواب رفتن و بیدار شدن و بیت‌الخلا رفتن.

باب نهم در آداب حجامت و تنقیه و ذکر بعضی از ادعیه و احراز و خواص بعضی از ادویه و معالجه بعضی از امراض.

باب دهم در آداب معاشرت مؤمنان و حقوق و اصناف ایشان.

باب یازدهم در آداب مجالس و سلام و عطسه و مصافحه و معانقه و امثال اینها.

باب دوازدهم در آداب خانه داخل شدن و بیرون رفتن.

باب سیزدهم در آداب سوار شدن و راه رفتن و بازار رفتن و تجارت و زراعت نمودن و چهار پایان نگاه داشتن.

باب چهاردهم در آداب سفر کردن.

خاتمه در بیان بعضی از فواید متفرقه.

در ضمن هریک از ابواب را بر دوازده فصل مشتمل ساخت و به کتاب حلیۃ المتقین مسمی گردانید. مأمول از ناظران در این رسالۃ شافیه و عاملان به این عجلالۃ وافیه آنکه این مجرم خطاپیشه را به دعای مغفرت و استدعای رحمت یاد نمایند و بر خطای لفظ و معنی این معترف به عجز و قصور را مؤاخذه نمایند. **والله الموفق و المعین.**

فهرست مطالب

باب اول

در بیان آداب جامه و کفش پوشیدن

- فصل اول: در فضیلت تجمل و زینت کردن ۶
- فصل دوم: در بیان جامه هائی که پوشیدن آنها حرام است ۹
- فصل سوم: در پنبه و کتان و پشم ۱۰
- فصل چهارم: در بیان رنگهائی که در جامه سنت یا مکروه است ۱۱
- فصل پنجم: در بعضی از آداب جامه پوشیدن ۱۳
- فصل ششم: در پوشیدن لباسی که مخصوص زنان یا کافران است ۱۴
- فصل هفتم: در بیان عمامه بستن ۱۵
- فصل هشتم: در بیان آداب زیر جامه پوشیدن ۱۶
- فصل نهم: در آداب جامه نو بردن و پوشیدن ۱۷
- فصل دهم: در سایر آداب جامه پوشیدن و کندن ۱۸
- فصل یازدهم: در رنگ نعلین و موزه و کفش و چگونگی آنها ۲۰
- فصل دوازدهم: در آداب پوشیدن نعل و موزه و کفش ۲۲

باب دوم

در آداب زیور پوشیدن مردان و زنان

فصل اول: در فضیلت انگشتر به دست کردن و آداب آن	۲۴
فصل دوم: در بیان آنچه انگشتر از آن سازند	۲۶
فصل سوم: در فضیلت عقیق	۲۶
فصل چهارم: در فضیلت یاقوت و زبرجد و زمرد	۲۹
فصل پنجم: در فضیلت فیروزه و جزع یمانی	۳۰
فصل ششم: در فضیلت دُر نجف و بلور و حدید چینی و سایر نگین ها	۳۱
فصل هفتم: در بیان آنچه سزاوار است که در نگین نقش کنند	۳۲
فصل هشتم: در زیور و طلا و نقره پوشیدن و به زنان و اطفال پوشانیدن	۳۸
فصل نهم: در آداب سرمه کشیدن	۳۹
فصل دهم: در آداب نظر به آینه کردن	۴۱
فصل یازدهم: در فضیلت خضاب کردن مردان و زنان	۴۲
فصل دوازدهم: در کیفیت خضاب و احکام آن	۴۵

باب سوم

در آداب خوردن و آشامیدن

فصل اول: در بیان احکام ظرفها	۴۶
فصل دوم: در تجویز خوردن طعامهای لذیذ	۴۸
فصل سوم: در بیان بعضی از آداب و اوقات طهّام خوردن	۵۱
فصل چهارم: در سایر آداب طعام خوردن	۵۵
فصل پنجم: در بیان دعای وقت طعام خوردن	۶۲
فصل ششم: در آداب بعد از طعام	۶۵
فصل هفتم: در فضیلت نان و سویق و گوشت و روغن و سایر خوردنیها	۶۷
فصل هشتم: در فوائد سبزیها و میوهها و سایر مأكولات	۷۷
فصل نهم: در فضیلت ضیافت مؤمنان و آداب آن	۸۷

فصل چهارم: در فضیلت شستن سر و بدن و دفع بوهای بد از خود	۱۷۶
فصل پنجم: در فضیلت شستن سر با سدر و خطمی	۱۷۷
فصل ششم: در فضیلت دارو کشیدن	۱۷۸
فصل هفتم: در ازاله کردن موی زیر بغل	۱۷۹
فصل هشتم: در غایت زمانی که نوره را تأخیر توان کرد	۱۷۹
فصل نهم: در دعای وقت نوره کشیدن	۱۳۹
فصل دهم: در اوقات نوره کشیدن و سایر آداب آن	۱۸۰
فصل یازدهم: در فضیلت حنا مالیدن بعد از نوره	۱۸۱
فصل دوازدهم: در آداب غسل جمعه و سایر اغسال	۱۸۲
	۱۸۳

باب هشتم

در آداب خواب رفتن و بیدار شدن و بیت الخلا رفتن

فصل اول: در بیان اوقات خواب	۱۸۸
فصل دوم: در وضو ساختن پیش از خواب	۱۸۹
فصل سوم: در مکان خوابیدن و آداب پیش از خوابیدن	۱۹۱
فصل چهارم: در سایر آداب خوابیدن	۱۹۲
فصل پنجم: در آداب و ادعیه‌ای که پیش از خواب باید خوانده شود	۱۹۳
فصل ششم: در دفع ترسیدن در خواب و خواب پریشان دیدن	۱۹۷
فصل هفتم: در دعاها برای دفع بیداری و بیدار شدن در آخر شب	۱۹۹
فصل هشتم: در بیان نماز و دعا برای خوابهای نیک دیدن	۲۰۰
فصل نهم: در سبب خواب راست و دروغ و تعبیر خواب	۲۰۲
فصل دهم: در آداب بیداری و مذمت خواب بسیار	۲۱۰
فصل یازدهم: در آداب بیت الخلا	۲۱۲
فصل دوازدهم: در بیان احوال مکانهایی که نهی از آنها شده است	۲۱۵

باب نهم

در آداب حجامت کردن و تنقیه و بعضی از ادویه و ذکر بعضی از ادعیه و احراز

فصل اول: در ثواب بیماری و صبر کردن بر آن.....	۲۱۷
فصل دوم: در فضیلت و آداب حجامت.....	۲۲۰
فصل سوم: در بیان انواع تداوی که از ائمه (ع) وارد شده است.....	۲۲۵
فصل چهارم: در معالجه انواع تب.....	۲۳۰
فصل پنجم: در ادعیه جامعه و ادویه مرکبه نافعہ.....	۲۳۶
فصل ششم: در معالجه درد سر و شقیقه و زکام و صرع و تصرف جن ..	۲۴۳
فصل هفتم: در معالجه سایر امراض و درد سر و گلو.....	۲۴۶
فصل هشتم: در معالجه خنازیر و قروح و جروح و ثلثول و ثبوت و خوره.....	۲۵۳
فصل نهم: در معالجه امراض درونی و قولنج و بادها و آزار معده و سرفه.....	۲۵۷
فصل دهم: در معالجه اوجاع مفاصل و فالج و بواسیر و سایر امراض.....	۲۶۲
فصل یازدهم: در بیان تعویذات، برای دفع سحر و سموم و سایر بلاها.....	۲۶۷
فصل دوازدهم: در فوائد تربت شریف حضرت امام حسین (ع).....	۲۷۴

باب دهم

در آداب معاشرت با مردم و حقوق اصناف ایشان

فصل اول: در بیان حقوق خویشان و غلامان و کنیزان.....	۲۸۱
فصل دوم: در حقوق همسایگان و یتیمان و عشیره و قبیله.....	۲۸۵
فصل سوم: در حقوق صداقت و اخوت.....	۲۸۹
فصل چهارم: در بیان مؤمنان بر یکدیگر و حسن معاشرت با خلق.....	۲۹۲
فصل پنجم: در قضای حاجت مؤمنان و سعی نمودن در کارهای ایشان.....	۲۹۶
فصل ششم: در دیدن مؤمنان و عیادت بیماران ایشان.....	۳۰۲
فصل هفتم: در اطعام مؤمنان و آب دادن و سایر اعانت‌های ایشان.....	۳۰۶
فصل هشتم: در حقوق فقیران و ضعیفان و مظلومان و یران.....	۳۰۸
فصل نهم: در رعایت حقوق مؤمنان در غیبت ایشان.....	۳۱۶
فصل دهم: در آداب معاشرت ظالمان و قلیلی از احوال ایشان.....	۳۲۱
فصل یازدهم: در آداب معاشرت با کافران و مخالفان.....	۳۲۹
فصل دوازدهم: در بیان حقوق مردگان بر زندگان.....	۳۳۱

باب یازدهم

در آداب مجالس، از سلام و مصاحفه و معانقه امثال اینها

۳۴۳	فصل اول: در فضیلت سلام و آداب آن
۳۴۷	فصل دوم: در فضیلت مصافحه و معانقه و آداب هر یک
۳۵۱	فصل سوم: در آداب نشستن در مجالس
۳۵۳	فصل چهارم: در آداب ملاقات صاحب خانه بامهمان
۳۵۵	فصل پنجم: در بیان مجالسی که در آنجا داخل شدن رواست
۳۵۹	فصل ششم: در آداب عطسه و آرواق و آب دهان انداختن
۳۶۲	فصل هفتم: در بیان مزاح کردن و خندیدن و آداب صحبت
۳۶۴	فصل هشتم: در سایر آداب مجالس و حقوق اصحاب مجالس
۳۶۷	فصل نهم: در فضیلت ذکر خدا در مجالس
۳۶۹	فصل دهم: در فضیلت ذکر حضرت رسول (ص) و ائمه (ع)
۳۷۱	فصل یازدهم: در مشورت کردن با برادران و آداب آن
۳۷۳	فصل دوازدهم: در آداب نامه نوشتن

باب دوازدهم

در آداب خانه داخل شدن و بیرون رفتن

۳۷۵	فصل اول: در گشادگی خانه
۳۷۶	فصل دوم: در مذمت تکلف بسیار و بلند ساختن خانه
۳۷۸	فصل سوم: در نقاشی کردن و تصویر کشیدن
۳۷۹	فصل چهارم: در آداب فرش خانه
۳۸۱	فصل پنجم: در آداب عبادت کردن در خانه
۳۸۲	فصل ششم: در نگاه داشتن حیوانات خصوصاً کبوتر و خروس
۳۸۴	فصل هفتم: در نگاه داشتن گوسفند و بز در خانه
۳۸۵	فصل هشتم: در بیان احوال سایر طیور
۳۹۰	فصل نهم: در منع از نگاه داشتن سگ در خانه
۳۹۲	فصل دهم: در آداب چراغ افروختن و خانه خریدن

- فصل یازدهم: در بیان سایر آداب خانه ۳۹۴
فصل دوازدهم: در آداب داخل خانه شدن و بیرون رفتن ۳۹۶

باب سیزدهم

در آداب پیاده رفتن و سوار شدن و تجارت و زراعت

- فصل اول: در سوار شدن اسب و اشتر و الاغ و انواع هر یک ۴۰۰
فصل دوم: در آداب نگاه داشتن و رعایت حقوق چهارپایان ۴۰۲
فصل سوم: در آداب زمین و لجام ۴۰۵
فصل چهارم: در ادعیه و آداب سواری ۴۰۶
فصل پنجم: در آداب پیاده رفتن ۴۰۹
فصل ششم: در نگاه داشتن شتر و گاو و گوسفند ۴۱۱
فصل هفتم: در آداب خریدن و نگاه داشتن حیوانات ۴۱۲
فصل هشتم: در بیان مجمل احوال و اقسام حیوانات ۴۱۴
فصل نهم: در فضیلت تجارت کردن و طلب حلال نمودن ۴۱۸
فصل دهم: در بیان آداب تجارت ۴۲۱
فصل یازدهم: در فضیلت زراعت کردن و درخت کاشتن ۴۲۷
فصل دوازدهم: در آداب زراعت کردن و درخت کاشتن ۴۲۹

باب چهاردهم

در آداب سفر

- فصل اول: در بیان سفرهای نیک و بد و ایام و ساعات سفر ۴۳۲
فصل دوم: در رفع نحوسته‌های سفر به صدقه دادن و دعا ۴۳۴
فصل سوم: در آداب غسل و نماز و دعا در وقت بیرون رفتن ۴۳۶
فصل چهارم: در سایر آداب بیرون رفتن ۴۴۰
فصل پنجم: در آداب توشه برداشتن در سفر و آداب صرف کردن آن ۴۴۳
فصل ششم: در رفیق با خود بردن در سفر و آداب معاشرت ایشان ۴۴۴
فصل هفتم: در بیان سایر آداب سفر ۴۴۶

- فصل هشتم: در آداب راه رفتن و فرود آمدن ۴۴۹
- فصل نهم: در بیان دعاهائی که در راه منازل باید خواند ۴۵۱
- فصل دهم: در آداب سفر دریا و گذشتن از پلها ۴۵۵
- فصل یازدهم: در آداب مشایعت و استقبال مسافر و آداب برگشتن او ۴۵۷
- فصل دوازدهم: در آداب اسب تاختن و تیرانداختن ۴۵۸

خاتمه

- در بیان بعضی از آداب متفرقه و فوائد نافع ۴۶۶

مکالمات حسنیه

- با علماء مخالفین در مجلس هارون الرشید ۴۸۲